

EEN NIEUWE BEEKBEHEERDER IN LIMBURG?

Op 11 juli is een onderzoek naar mogelijkheden voor herstel van een zich zelf in stand houdende beverpopulatie in Limburg gepresenteerd aan de pers en aan vertegenwoordigers van een reeks organisaties die een rol kunnen gaan spelen bij het scheppen van nieuwe kansen voor deze in Limburg nog marginaal aanwezige knaagdiersoort.

Door het enthousiaste betoog van Gijs Kurstjens van het ecologisch adviesburo Wissel, die in opdracht van de provincie het onderzoek uitvoerde, werden mij enkele nieuwe zaken duidelijk. In de eerste plaats dat mijn enthousiasme over de gedurende de laatste jaren regelmatig voorkomende meldingen van bevervondsten in Limburg sterk getemperd moet worden. Immers, niets wijst erop dat de nu op 8 plaatsen in Limburg of daar vlakbijesignaleerde eenzame voorposten van de Bevers in de Eifel ooit spontaan tot paarvorming zullen leiden. De kans is erg klein dat nieuwe migrerende Bevers uit Duitsland de nu aanwezige Bevers zullen vinden. Er is dus vrijwel geen kans op het ontstaan van een zichzelf voortplantende populatie in Limburg.

Daarnaast is de genetische basis van de populatie in de Eifel erg smal. De herintroductie daar is uitgevoerd met slechts 12 exemplaren. Het is - om inteelt te voorkomen - van belang dat er vers genetisch materiaal komt.

Gijs onderstreepte nog eens dat de Bever goed past in het huidige overheidsbeleid op het gebied van waterbeheer: de Bever zorgt er enerzijds voor dat beken een natuurlijker karakter krijgen en dat het water in beekdalen beter wordt vastgehouden, anderzijds zorgt de Bever ervoor dat de verlandende oude meanders en nog aan te leggen nevengeulen en hoogwatergeulen in het Maasdal opengehouden worden.

Daarnaast kan de Bever zorgen voor een belangrijke verrijking van de natuur in Limburg doordat z'n activiteiten leiden tot nieuwe biotopen, onder meer doordat de Bever zorgt voor open, grazige plekken in beekdalbossen, voor plaatsen met vrijwel stilstaand water en voor plekken met dieper water in beekdalen.

Herintroductie van de Bever is niet louter het verrijken van de natuur met één soort. Het betekent ook het herstellen van een reeks van nature in beekdalen voorkomende processen.

Voor mij was dan ook niet duidelijk waarom de vertegenwoordiger van het waterschap Peel en Maasvallei enigszins kritisch reageerde door te stellen dat zijn waterschap een systeemgerichte en niet een soortgerichte aanpak voorstaat.

Zoals Jac Hendriks van Staatsbosbeheer terecht opmerkte bij de presentatie: met behulp van de Bever kunnen we aan bezoekers in één keer duidelijk maken wat we bedoelen met het overstappen naar een meer procesgericht natuurbeschermer. Iets wat overigens ook al gedaan is door de langzamerhand talrijke herintroducties van teruggefokte "wilde" paarden en runderen.

De discussie naar aanleiding van de presentatie kwam al snel terecht bij het voortdurend bij elk voorstel voor natuurherstel weer opduikende obstakel: de hoge grondprijzen en het beperkte aanbod van landbouwgronden. De gedeputeerde aan wie het rapport werd aangeboden, Odile Wolfs, meldde echter dat dankzij extra inspanningen van de provincie en de Dienst Landelijk Gebied de verwerving van landbouwgronden flink versneld is; van circa 300 ha per jaar in 1998 naar circa 500 ha dit jaar (prognose Dienst Landelijk Gebied).

Elbe-bevers, klaar voor transport, 1994 (foto: Gijs Kurstjens).

Bovendien heeft de staatssecretaris van LNV in een recente nota, bedoeld als opvolger van het Natuurbeleidsplan van 1990, aangegeven met name voor "groenblauwe dooradering" en "robuuste verbindingen" extra aankoop- en beheersgelden beschikbaar te willen stellen; voor in totaal circa 67.000 ha (te verdelen over geheel Nederland).

Met de discussie over inrichting van nieuwe biotopen voor de Bever werd echter voorbijgegaan aan de stelling in het rapport dat er in Limburg ca. 30 gebieden zijn die nu reeds geschikt zijn voor herintroductie van een beverfamilie.

Zoals wel vaker in natuurbeschermingsland; er lijkt een zekere fixatie te zijn op het oplossen van problemen door aankoop van nieuwe gebieden... Het aardige van de Bever is dat het een soort is die in een reeks van onze bestaande natuurgebieden kan leven en daar kan zorgen voor verhoging van de variatie en de biodiversiteit.

Alles lijkt dus te pleiten voor spoedige herintroductie van enkele beverfamilies in Limburg. Ger Frenken, directeur van het Limburgs Landschap en goed bekend met de Bever in de Eckeltse beek, was meteen enthousiast en zag al mogelijkheden om in 8 terreinen van het Landschap Bevers uit te zetten. Er zit wel een klein addertje onder het gras: het blijkt dat de Bever, wanneer er een gebrek is aan waterplanten en wilgenbast, ook bepaalde landbouwgewassen niet versmaadt. Ook al gaan Bevers doorgaans niet meer dan 20 m van de beekoevers af: voor veel boeren zal dit toch reden zijn om bevers niet als een goede buur te zien.

Ook dit probleem moet echter opgelost kunnen worden: als het voor de schade door Wilde zwijnen kan, dan zeker voor de te verwachten, vrij beperkte schade door de natuurlijke beekbeheerder.

Voor de leden van het Genootschap zit er dus een mooi nieuw studieobject aan te komen. Over 5 jaar een eerste themanummer over de Bever in Limburg? Moet kunnen!

Torben Mulder